

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูสังคมนศึกษามีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านวัตถุ จิตใจ และทางด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของเยาวชน ทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมได้ อันก่อให้เกิดปัญหามากมายประการ ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการช่วยเหลือเพื่อแนะแนวทางที่เหมาะสม โดยการจัดการศึกษาเพื่อช่วยสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งตรงกับความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่ว่าด้วยการจัดแนวทางการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้คือ

" รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่
เอกภาพ เพื่อเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มี
ระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจ
เป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถ ที่จะประกอบอาชีพ
และทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ "

วิชาสังคมนศึกษา เป็นวิชาที่มีบทบาทมากที่สุดในการช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้แก่เด็ก เพราะเนื้อหาของวิชาสังคมนศึกษาซึ่งประกอบด้วยวิชา

กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๕ - ๒๕๓๗.

(พระนคร : องค์การคานาของคุรุสภา, ๒๕๐๗.) หน้า ๒๗๘ - ๓๗๘.

ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมนั้น ล้วนเป็นวิชาที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด รู้จักแนวทางที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมไทย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขกว่าลักษณะเนื้อหาวิชาอื่น ๆ แม้แต่ในต่างประเทศ ก็ได้เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ดังเห็นได้จากข้อคิดของนักการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน อาทิเช่น

Edward A. Krug^๒ กล่าวว่า

" วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญที่สุด เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการสอนวิชานี้ มุ่งที่จะฝึกให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดี มีความรู้ มีความคิด รู้จักใช้เหตุผล และวิจารณ์อย่างถูกต้อง รู้จักหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว และประเทศชาติ รู้จักใช้สิทธิในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย "

Maurice P. Moffatt^๓ ยังได้กล่าวสนับสนุนความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้คือ

" สังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน อุปนิสัยที่ดีที่ทัศนคติอันเป็นที่ยอมรับ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสร้างความ เป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ "

^๒ Edward A. Krug, The Secondary School Curriculum. 3 ed. (New York : Harper and Brother, 1960), p. 300.

^๓ Maurice P. Moffatt, Social Studies Instruction. (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1963), p. 10.

Brubaker^๕ ไคมองเห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา เขาได้กล่าวว่า

" วิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีความรับผิดชอบในการฝึกฝนความเป็นพลเมืองดีมาเป็นเวลานาน ในปัจจุบันการศึกษาวิชาสังคมศึกษามีความหมายเปลี่ยนไป เน้นค่านิยมที่ถูกต้องของเยาวชน เนื่องจากสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไปมีแนวโน้มของอิทธิพลสังคมอุตสาหกรรม โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่จะช่วยเน้นความสำคัญในการปรับปรุงการศึกษาได้มากขึ้น และวิชาสังคมศึกษาก็เป็นวิชาที่ยอมรับกันว่า มีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการปรับปรุงค่านิยมและแนวคิดต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่เยาวชน "

John U. Michaelis^๕ นักการศึกษาผู้มีบทบาทในการแนะแนวการสอนสังคมศึกษาแก่นักเรียนในสังคมประชาธิปไตย โดเน้นถึงความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

" วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและปัญหาของมนุษย์ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ วิธีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ วิธีการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ตลอดจนการวางแผนทางสำหรับอนาคต "

อย่างไรก็ตาม การที่จะมุ่งหวังให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม

^๕ Dale L. Brubaker (Editor), Social Studies in a Mass Society 2 ed. (Pennsylvania : International Textbook Company, Scranton, 1963), p. 51.

^๕ John U. Michaelis, Social Studies for Children in a Democracy 3 ed. (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1963), p. 5.

และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้น จะอาศัยแต่เนื้อหาของวิชาในหมวดสังคมศึกษาอย่างเดียวหาได้ไม่ เพราะ เนื้อหาวิชาความรู้ เป็นเพียงเครื่องมือหรือสื่อกลางในการส่งเสริมให้เยาวชนไปถึงจุดหมายปลายทางที่เราต้องการ เท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดความรู้และชี้นำทางแก่เด็ก ให้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพราะครูสังคมศึกษาเป็นพลังสำคัญส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจเยาวชนแห่งชาติ และโดยเฉพาะครูสังคมศึกษาที่ดีย่อมเป็นพลังอันวิเศษในการสร้างพลเมืองที่มีสุจริตธรรม สามารถประกอบการอันเป็นคุณประโยชน์แก่องค์กร ให้แก่ตนเองและสังคม และครูสังคมศึกษาที่ตระหนักในหน้าที่ของตนเช่นนี้ จะช่วยยกระดับมาตรฐานของสังคมให้ดีขึ้น และช่วยพัฒนาประเทศชาติให้ไปในแนวทางที่เหมาะสม

ดังนั้น เมื่อวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน ครูผู้สอนสังคมศึกษาจึงควรจัดโปรแกรมการเรียนและการสอนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ นิสัยและทัศนคติที่ดี เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและมีพัฒนาการในอนาคต เพราะประเทศจะก้าวหน้าได้ต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ และอุปนิสัยของชนชาตินั้น ๆ โดยส่วนรวม ซึ่งทั้งนี้ก็คือผลทางตรงของระบบการศึกษาของชาตินั้น ครูซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี แนะนำและชี้นำแนวทางให้มีความรู้ ความสามารถ อันเป็นรากฐานในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและในการพัฒนาประเทศ ควรปลูกฝังลักษณะของการ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และให้เป็นผู้มีศีลธรรมจรรยา มีนิสัยเป็นคนรักงาน มีความกตเวทิตะ มีความซื่อสัตย์ เพียรรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของตน ครอบครัวและของประเทศชาติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความมั่นคงของชาติจึงอยู่ในความรับผิดชอบของครูมากกว่าบุคคลอื่นในอาชีพอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสังคมศึกษา

๒ ปรานี ภาสกรณ, " การเตรียมครูสังคมศึกษาของคณะครุศาสตร์ " (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓) (อัคราเนา)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของครู จึงได้จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูขึ้นในประเทศหลายแห่ง โดยให้กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบงานด้านผลิตครูโดยตรง ซึ่งดำเนินการผลิตครูทุกระดับประมาณการร้อยละ ๘๐ ของครูทั้งหมดที่ผลิตได้ทั่วประเทศ โดยผลิตครูผู้ตั้งแตกระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) จนถึงระดับปริญญาตรีทางการศึกษา (ก.ศบ.) และปริญญาโททางการศึกษา (ก.ศม.) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยภายใต้การควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ยังได้ช่วยผลิตครูในระดับสูง คือปริญญาตรีและปริญญาโท คือคณะศึกษาศาสตร์และคณะครุศาสตร์

การผลิตครูในระดับประกาศนียบัตรและประกาศนียบัตรชั้นสูงนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายหน้าที่ให้กรมการฝึกหัดครูโดยเฉพาะ ซึ่งจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูมีฐานะเป็นวิทยาลัย ในปัจจุบันนี้มีทั้งหมด ๒๘ แห่ง อยู่ในส่วนกลางคือกรุงเทพฯ มหานคร ๘ แห่ง อีก ๒๐ แห่ง กระจายอยู่ตามส่วนภูมิภาคทั่วประเทศไทย

หลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา เป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมผู้ที่ จะทำการสอนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา รับผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น มีกำหนดเวลาเรียน ๒ ปี โดยมีความมุ่งหมายดังนี้^๗

" ๑. ให้เป็นผู้มีความรู้ในค่านิยมและด้านวิชาการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และเพื่อดำรงชีวิตอยู่ให้เหมาะสมแก่สภาพของสังคม

^๗ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, คำปรารักษ์และคำบรรยายของนายบุญดิน อัทธากร พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๑๕ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๕), หน้า ๓๑๔.

^๘ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๘), หน้า ๑.

๒. ให้เป็นผู้มีนิสัยชอบค้นคว้าหาความรู้ มีความริเริ่มและเป็นผู้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล
๓. ให้มีโอกาสสำรวจหาความสนใจหรือความถนัดเป็นพิเศษ และส่งเสริมในทางนั้น ๆ
๔. ให้เป็นผู้มีความเข้าใจเด็กวัยรุ่น และให้มีความสามารถในการสอน อบรม แนะนำและปกครองที่ถูกต้องแก่เด็ก
๕. ให้เป็นผู้มีความสามารถในการให้ทรัพยากร ในท้องถิ่น ที่ตั้งโรงเรียนให้ เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนให้มากที่สุดที่จะทำได้
๖. ให้เป็นผู้ตระหนักในความสัมพันธ์ของหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน
๗. ให้เป็นผู้ตระหนักในจริยธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมของชาติ "
- เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรนี้กำหนดไว้ว่า จะต้องเรียนอย่างน้อย ๓๐ หน่วยกิต จึงจะนับว่าจบหลักสูตรและผลการสอบจะต้อง เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ทั้งต้องมีเวลาเรียนอยู่ในสถานศึกษาฝึกหัดครูอย่างน้อย ๖ ภาคเรียน จึงจะถือว่าเรียนสำเร็จตามหลักสูตร
- ในจำนวน ๓๐ หน่วยกิต กำหนดให้เรียนวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
วิชาสามัญ	๑๕	หน่วยกิต
วิชาพิเศษ	๓๕	หน่วยกิต
วิชาการศึกษา	๒๐	หน่วยกิต
- หมวดวิชาสามัญ ๑๕ หน่วยกิตนั้น ต้องเรียนวิชาต่อไปนี้ คือ
ภาษาไทย	๑๕	หน่วยกิต
ภาษาอังกฤษ	๒๐	หน่วยกิต

สังคมศึกษา	๑๕	หน่วยกิต
คณิตศาสตร์	๑๕	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	๑๐	หน่วยกิต

จะเห็นได้ว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญวิชาหนึ่งของหลักสูตรฝึกหัดครู
ระดับ ป.กศ. คือกำหนดให้เรียนถึง ๑๕ หน่วยกิต จากโปรแกรมการเรียนในหมวดวิชา
สามัญจำนวน ๗๕ หน่วยกิต

วิชาในหมวดสังคมศึกษาจำนวน ๑๕ หน่วยกิต แบ่งเป็น ๔ วิชา การจัดการวิชา
สอนในชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๒ นั้น มิได้ระบุไว้ว่าจะต้องสอนวิชาใดก่อนหลัง มีหลักเกณฑ์เพียง
จะต้องสอนให้ครบทั้ง ๔ วิชาในเวลา ๒ ปี วิชาเหล่านั้น คือ

สังคมศึกษา ๑	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม๑	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๒	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม๒	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๓	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม๓	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๔	ภูมิศาสตร์ ๑	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๕	ภูมิศาสตร์ ๒	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๖	ประวัติศาสตร์ ๑	๓ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง
สังคมศึกษา ๗	ประวัติศาสตร์ ๒	๒ หน่วยกิต	สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง

มูลเหตุจูงใจที่ทำการวิจัยเรื่อง " โปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัย
ครูในกรุงเทพมหานคร " นี้ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้รับการศึกษาและฝึกฝนเกี่ยวกับการสอนวิชา
สังคมศึกษาโดยเฉพาะและเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ด้วยคนหนึ่ง จึงใคร่จะศึกษาข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการสอน
ของครูสังคมศึกษาในระดับนี้ แต่จำกัดขอบเขตอยู่เพียงในส่วนกลางคือ กรุงเทพมหานคร เท่านั้น
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการวิจัยนี้ คงจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงาน
ของครูและผู้บริหารวิชาสังคมศึกษาโดยตรง และยังเป็นประโยชน์ที่จะใช้เป็นแนวทาง
ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในสายวิชาอื่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวิธีการจัดโปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาของผู้บริหารงานหมวดวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนงาน การจัดบุคลากร การนิเทศและติดตามผลการสอนของครูในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อศึกษาการจัดโปรแกรมการสอนของครูและบทบาทในการดำเนินการสอนตามโปรแกรมในเรื่องการเตรียมการสอน วิธีสอนและการสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การติดตามผลและการวัดผล ตลอดจนศึกษาปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงในการดำเนินงานตามโปรแกรมให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การดำเนินงานวิจัย

๑. ศึกษาคนควาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และบทความทางวิชาการจากต่างประเทศ และจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้ คือ ศึกษาในเทศกสายสังคมศึกษาจากกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา รวม ๓ ท่าน เพื่อให้มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นฐานความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

๒. จัดทำแบบสอบถาม ๑ ชุด เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการสอนสังคมศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ซึ่งจะสอบถามเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัวของครูและของผู้บริหารโปรแกรม การจัดโปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษา การดำเนินงานตามโปรแกรม ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดโปรแกรม

๓. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปทดสอบ (Pre-test) กับครูสังคมศึกษาจำนวน ๕ คน ซึ่งเคยทำการสอนอยู่ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ แต่ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนำผลสรุปที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูมาแก้ไขปรับปรุงให้รัดกุมและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. จัดส่งแบบสอบถามไปยังวิทยาลัยครูทั้ง ๗ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ก่อนส่งผู้วิจัยได้ไปสำรวจจำนวนครูอาจารย์สายสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งที่กองวางแผนบุคคล กรมการฝึกหัดครู เพื่อต้องการทราบจำนวนครูที่แน่นอน ต่อจากนั้นได้ไปติดต่อบุคลากรวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง เพื่ออธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างแบบสอบถามและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม กับกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน จำนวนแบบสอบถามที่ใ้ถามครูทั้งหมดจากวิทยาลัยครู ๗ แห่ง จำนวน ๘๖ ชุด

๕. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้วจะนำมาวิเคราะห์เป็นร้อยละของจำนวนครูผู้ตอบทั้งหมด และหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอค่าในรูปตารางและอธิบายประกอบ

คุณค่าของการวิจัย

๑. สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ อาจนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียน กิจกรรมอุปกรณ์การสอน ตลอดจนการผลิตและการปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนฝึกหัดครู

๒. ผู้บริหารอาจนำผลจากการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาปรับปรุงการจัดและคัดเลือกครูสอนวิชาสังคมศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสม

๓. กระทรวงศึกษา อาจใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดการอบรมครูประจำการ ซึ่งจะเป็นการช่วยกระทรวงศึกษาธิการในการปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการ

๔. ศักยภาพ อาจนำผลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดโปรแกรมการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะให้ประโยชน์โดยตรงแก่นักเรียนฝึกหัดครูด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาเฉพาะการบริหารงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูอาจารย์สังคมศึกษา

๒. สํารวจการคํานะงานของครูอาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจน
ขอคึกเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของครูอาจารย์สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการจัด
โปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

๓. ตัวอย่างประชากร เป็นครูอาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู
ในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดรวม ๗ แห่ง

ความจำกัดของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้อาจไคยลไมสมบูรณเท่าที่ควร เนื่องจากผูตอบแบบสอบถาม
บางท่านอาจไมตอบแบบสอบถามที่สงไปใต หรือตอบไมครบทุกขอ ตอบไมตรงตามความเป็น
จริง หรือไมตั้งใจตอบอันอาจจะเป็นผลใหข้อมูลไมสมบูรณเท่าที่ควร

๒. เป็นการวิจัยเฉพาะวิทยาลัยที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ขอเท็จจริง
ตลอดจนปัญหาที่ไคยจากการวิจัยครั้งนี้ อาจไมไคยเคียงกับของวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค

คํ่าจำกัดความในการวิจัย

โปรแกรมสังคมศึกษาในที่นี้ หมายถึงโปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษา ตามหลัก
สูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๘ ซึ่งประกอบด้วยวิชา
สังคมศึกษา รวม ๗ วิชา คือ

สังคมศึกษา ๑	คือวิชา	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ๑
สังคมศึกษา ๒	คือวิชา	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ๒
สังคมศึกษา ๓	คือวิชา	หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ๓
สังคมศึกษา ๔	คือวิชา	ภูมิศาสตร์ ๑
สังคมศึกษา ๕	คือวิชา	ภูมิศาสตร์ ๒
สังคมศึกษา ๖	คือวิชา	ประวัติศาสตร์ ๑
สังคมศึกษา ๗	คือวิชา	ประวัติศาสตร์ ๒

ครูสังคมศึกษา ในการวิจัยนี้หมายถึงผู้สอนวิชาสังคมศึกษาทุกคนในวิทยาลัยครูทั้ง
๗ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ทั้งที่มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี